

2012. augusztus 15., szerda • **Utolsó frissítés:** 2012. augusztus 15., szerda, 12:12

Szerző: HVG

Akár egy székesegyház építése, ahol a munkálatokban generációk sora vesz részt. Így írta le a nyelvészet egyik nagymestere, Nádasy Ádám író az első négy kötet alapján „a részletességével és pontosságával lenyűgöző” A magyar nyelv nagyszótárát. A kötetekről az Élet és Irodalomban személyes hangú esszérecenzióban lelkesedő Parti Nagy Lajos – többszörös optimizmusról tanúságot téve – kikötötte: csak úgy vállalja el a szerkesztőség felkérését, ha a következő húsz évben („még 90 éves sem leszek”) az összes betűkötetről ő írhat újabb és újabb élménybeszámolókat.

2006 óta, ha kompromisszumosan is, de megvalósulni látszik egy majd két évszázada körvonalazott terv. Az Akadémia-előd Magyar Tudós Társaság első elnöke, gróf Teleki József 1831-ben, Egy tökéletes magyar szótár elrendelése, készítése módja címmel adott programot a szókészlet feltérképezésére. A gyűjtőmunkálatok egy akkor hatalmasnak tetsző könyvtár, 782 magyar könyv „átalolásával” és cédulázásával kezdődtek, ám 1844-re egyértelművé lett, hogy módosítani kell az egyszerre értelmező, történeti, szaknyelvi, táj- és etimológiai szótár ideáján.

Czuczor Gergely bencés szerzetes, költő és a zeneszerzésben és néprajzkutatásban is jártas Fogarasi János már „csak” a XIX. század első felének szókincsét összegző szótárra kapott megbízást az Akadémiától – derül ki Gerstner Károly nagyszótár-történeti áttekintő tanulmányából. Az 1848-as forradalom azonban Czuczort olyannyira magával ragadta, hogy a munkát csak várfogságának letöltése után folytathatta teljes erőbevetéssel. A szerzőpáros nevéhez köthető első értelmező szótár hatodik, utolsó kötete 1874-re látott napvilágot, ezt Czuczor már nem érte meg.

Az ősidea azonban tovább élt, 1933-ban már 3 milliónál is több cédulán sorakoztak a szavak. A szakemberek viszont egyre kevésbé tudtak megegyezni abban, miként kellene feldolgozni a szógyűjteményt, a korpuszt. Bár a cédulákra alapozva számos munka – például a 65 ezer címszavas, hétkötetes értelmező szótár – megjelent, a nagyszótár ügyében csak az 1980-as években történt fordulat, amikor a korabeli számítástechnika segítségével kezdték meg az elektronikus szöveggyűjtemény kialakítását és a lexikográfiai munkát. Újabb, áthidalhatatlannak tetsző nehézségek után, egy sokadik koncepció alapján a XXI. század első éveiben gyorsultak fel a 110 ezer címszavas, 18 kötetesre tervezett mű munkálatai. A Nyelvtudományi Intézet osztályvezetője, Iltz és Nóra főszerkesztette szótárfolyam z betűs záródarabja a tervek szerint 2031-ben, a Teleki-idea megfogalmazásának kétszázadik évfordulóján lát majd napvilágot – ki tudja, talán már nem is klasszikus könyv formában.

[Ajánlom](#)

[Sign Up](#), hogy megnézd, mit ajánlanak ismerőseid.